

Filips van Montmorency: mogelijk op het Kasteel van Ooidonk te Deinze, 1524 - Brussel, 5 juni 1568

Filips van Montmorency (ook Philips van Montmorency of Philips van Horne), beter bekend als graaf (van) Horne en met minder recht ook als graaf van Hoorn, was een krijgs- en staatsman in de Habsburgse Nederlanden vlak voor het begin van de Tachtigjarige Oorlog. Sommige bronnen spreken overigens van 1518 als geboortjaar.

Graaf van Horne

Periode: 1540 – 1568

Voorganger: Jan van Horne

Opvolger: Floris van Montmorency

Stadhouder van Gelre en Zutphen

Periode: 1555 – 1560

Voorganger: Filips van Lalaing

Opvolger: Karel van Brimeu

Admiraal van de Nederlanden

Periode: 1558 – 1567

Voorganger: Maximiliaan II van Bourgondië

Opvolger: Maximiliaan van Hénin-Liétard

Kasteel van Ooidonk

De naam "Horne" of "Hoorne" verwijst naar het graafschap Horn, dat zijn naam ontleent aan het Limburgse dorp Horn, waar nog altijd het stamkasteel van de heren van Horn staat. Dit Luikse leen erfde Filips van Montmorency van graaf Jan van Horne, de tweede echtgenoot van zijn moeder Anna van Egmont. Met de stad Hoorn had de graaf niets te maken. De naam Horn komt namelijk van het Limburgse plaatsje Horn gelegen tussen Roermond en Weert. Hij woonde in Weert en ligt er ook begraven.

Kasteel Horn te Horn

Levensloop

Filips van Montmorency-Nivelle, graaf van Horne, was de zoon van Jozef van Montmorency, heer van Nevele. Zijn moeder Anna van Egmont, dochter van Floris van Egmont, hertrouwde met Jan (1480-1540), graaf van Horne, die zijn stiefzoon aldus het graafschap Horne en de heerlijkheden Heusden, Altena en Weert naliet. In 1546 trouwde hij met Walburgis van Nieuwenaar.

Walburgis van Nieuwenaar

Filips was page, later kamerheer aan het hof van keizer Karel V.

Keizer Karel V

Het leven van de graaf van Horne vertoont grote overeenkomsten met dat van zijn vriend graaf Lamoraal van Egmont, met wie hij uiteindelijk zou sterven.

Lamoraal van Egmont

Graaf Horne was oorspronkelijk legeraanvoerder van het Leger van Vlaanderen. Hij werd in 1555 stadhouder (militair gouverneur) van Gelre en in 1556 ridder van het Gulden Vlies. In 1558 volgde hij Maximiliaan II van Bourgondië op als admiraal van de Nederlanden en was de opperbevelhebber van de vloot die koning Filips II van Spanje in 1559 van Nederland naar Spanje bracht.

Maximiliaan II van Bourgondië

Filips II van Spanje

Hij boekte enkele grote successen en werd als dank daarvoor in 1561 benoemd tot lid van de Raad van State.

Opstand

In de Raad van State vormde hij samen met Willem van Oranje en de graaf van Egmont een Driemanschap (Ligue der Groten), dat in opstand kwam tegen het beleid van de kardinaal Antoine Perrenot Granvelle, bisschop van Atrecht, die de Inquisitie invoerde in Vlaanderen.

Willem van Oranje

Antoine Perrenot de Granvelle

Na diens afzetting bleef de graaf van Horne zich verzetten tegen de Spaanse heerser: als protest leverde hij zijn insignes van het Gulden Vlies in. Hij was aanwezig op de vergaderingen van Breda en Hoogstraten. Hij stond de calvinisten te Doornik kerkbouw toe buiten de muren, hetgeen later een van de aanklachten tegen hem zou vormen. De graaf van Horne is zijn hele leven overtuigd katholiek gebleven. Maar door zijn gedoogbeleid jegens de protestanten en zijn regelmatige afwezigheid, groeide Weert onder zijn bewind uit tot een bolwerk van de Reformatie. Dit gebeurde onder de leiding van de gravinnen Anna van Egmont (zijn moeder) en Walburgis van Nieuwenaar (zijn vrouw). Hierdoor was de Beeldenstorm in Weert extra hevig in vergelijking met andere steden. Na de Beeldenstorm voerde de graaf Horne een beleid dat gericht was op het herstel van de katholieke macht, omdat hij de onderdrukking van zijn katholieke geloofsgenoten niet kon tolereren en bovendien zijn trouw aan Margaretha van Parma moest laten zien.

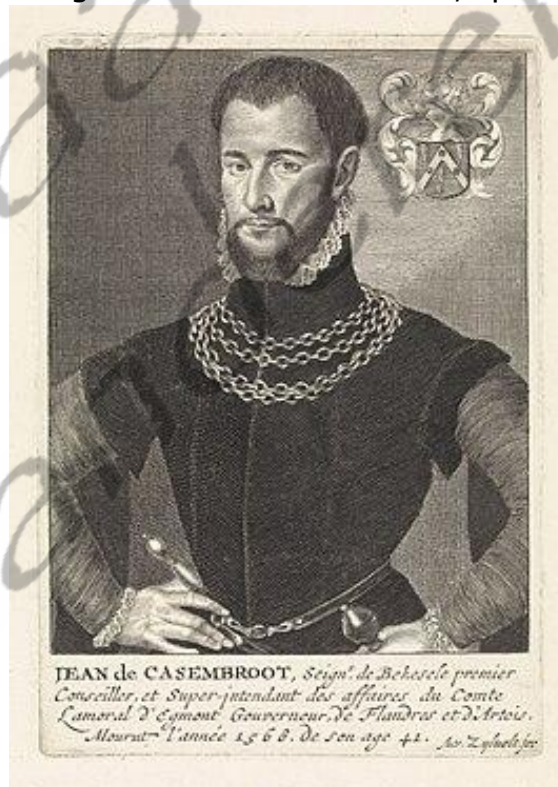
Margaretha van Parma

Koning Filips II van Spanje stuurde de hertog van Alva naar de Nederlanden om orde op zaken te stellen na de Beeldenstorm.

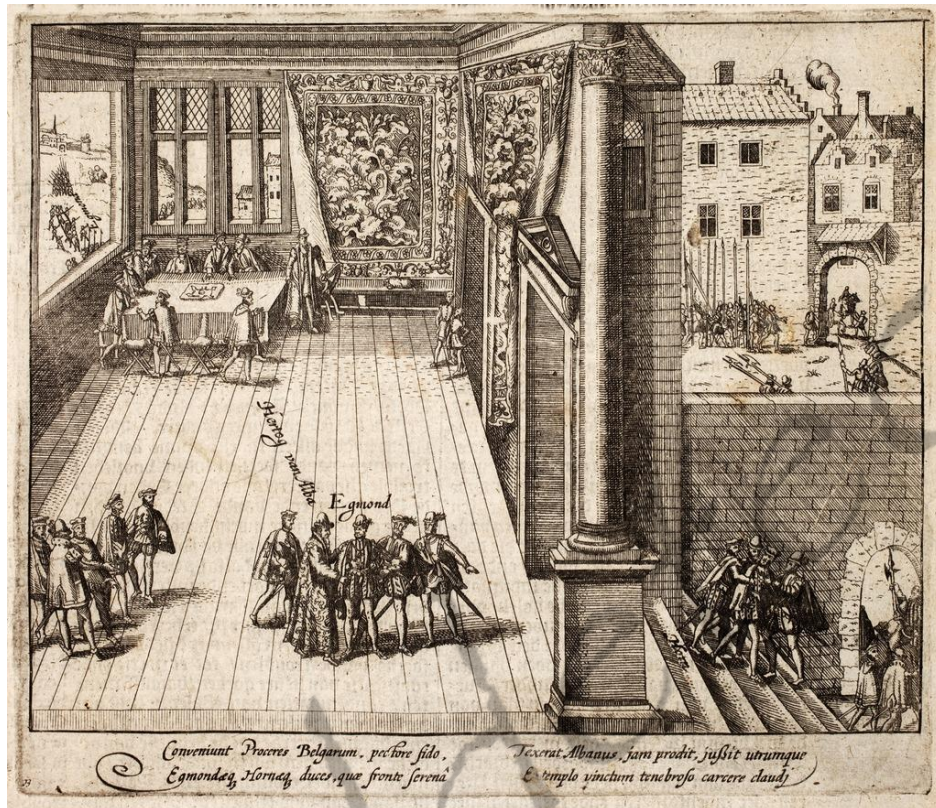

Hertog van Alva: Don Fernando Álvarez de Toledo, schilderij door Willem Key

Willem van Oranje ontvluchtte hierop Brussel; Egmont en Horne besloten niet te vluchten. Alva liet vrijwel direct na zijn aankomst de graaf van Egmont, diens secretaris Jan van Casembroot en de graaf van Horne arresteren, op 9 september 1567.

Johannes Casembroot

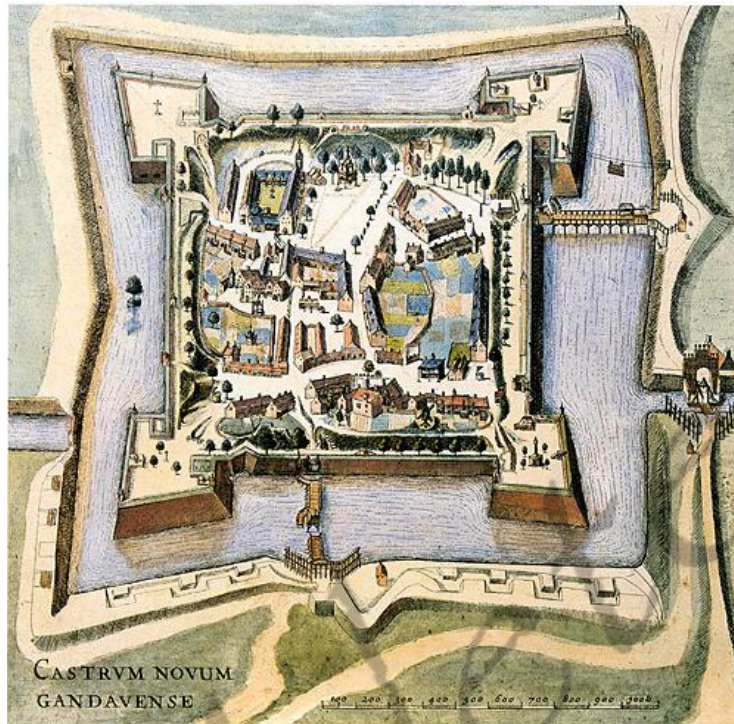
De hertog van Alva arresteert Egmont en Horne tijdens een eetafspraak, september 1567.

Dit geschiedde onder een vals voorwendsel: Alva had een overleg aangekondigd om bij een maaltijd over de situatie te praten. Zij werden aangehouden en wegens hoogverraad voor de Raad van Beroerten geslept.

Alva zit de Raad van Beroerten voor.

De twee werden overgebracht naar het Spanjaardenkasteel te Gent.

Het Spanjaardenkasteel op de kaart van Sanderus uit 1641

Daar werd Horne op 10 en 11 november ondervraagd door Juan de Vargas en Louis del Rio, kopstukken van de Raad van Beroerten die hiervoor een bijzondere volmacht hadden gekregen. Vergeefs beriepen ze zich op hun onschendbaarheid als Vliesridders. Hoewel Horne tot het einde toe katholiek bleef en beweerde trouw te zijn aan de Spaanse koning, werd hij samen met de graaf van Egmont ter dood veroordeeld, ondanks de vele protesten van andere edelen. Op 3 juni 1568 werd hij van het Spanjaardenkasteel naar Brussel teruggebracht en opgesloten in het Broodhuis.

Broodhuis

Op 4 juni tekende de Spaanse landvoogd Alva het doodvonnis. In de motivering vormden zijn steun aan het Eedverbond en zijn tolerant gedrag te Doornik de hoofdpunten. De volgende dag werden beide edellieden en vrienden kort na elkaar onthoofd op de Grote Markt van Brussel. De dood van Egmont en Horne leidde tot grote protesten onder de bevolking.

Standbeeld van Egmont en Horne te Brussel

Er werd van uitgegaan dat Filips van Montmorency begraven ligt in het priesterkoor van de Sint-Martinuskerk in Weert (daar bevindt zich althans de tinnen bus met zijn hart), hoewel recent onderzoek uitwijst dat het lichaam zelf misschien begraven ligt in de Paterskerk aan de Biest (Kasteel Nijenborgh).

De St. Martinuskerk is de belangrijkste bezienswaardigheid van de stad Weert in de provincie Limburg, Nederland. De kerk is grotendeels gebouwd gedurende de Late Middeleeuwen. De toren is 78 meter hoog.

Schets van de Nijenborgh zoals deze er na de verwoesting in 1702 uitzag.

In 2020 werd aan Kasteel De Aldenborgh een grafkelder gevonden waar Horne mogelijk werd begraven.

De titel graaf van Horne ging over op zijn jongere broer Floris, die in Spanje in gevangenschap verbleef.

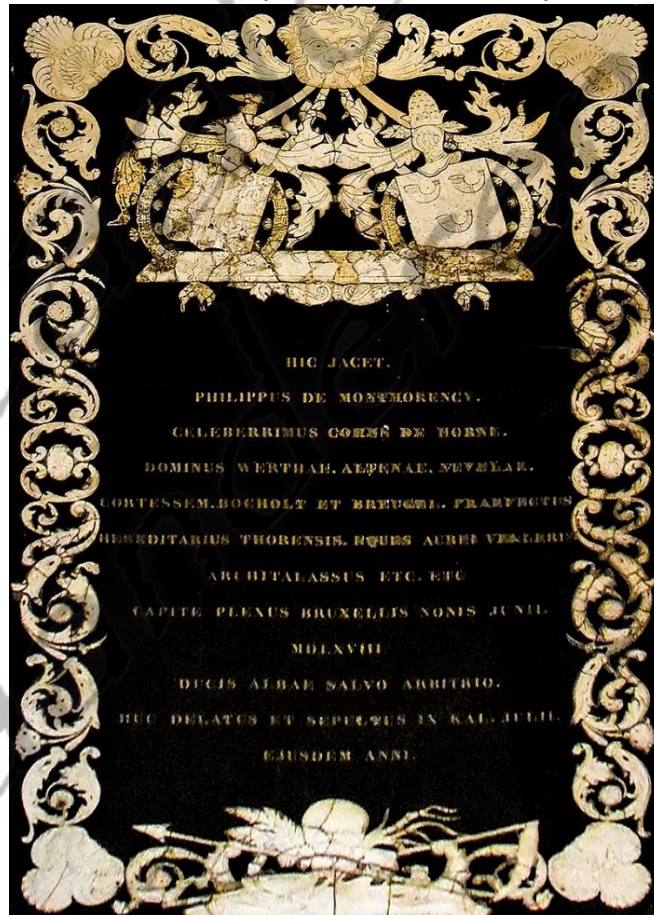

Floris van Montmorency

Floris was in Spanje voor het toelichten van het smeekschrift van het Eedverbond der Edelen over de wetten tegen de protestanten. Floris werd door de Raad van Beroerten ter dood veroordeeld. Filips II liet hem echter, liever dan hem voor de uitvoering van de doodstraf te laten terugkeren naar de Nederlanden, in het geheim in 1570 door wurging om het leven brengen en verspreidde het gerucht dat hij aan ziekte was bezweken.

Standbeeld van Filips van Montmorency in Horn

Grafsteen in de Sint-Martinuskerk te Weert

Metaaldetectie
Vlaanderen